

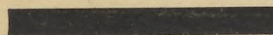
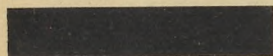
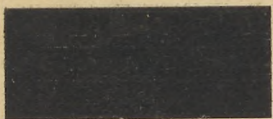
I 545.748.

LWOWSKIE STAROSTWO GRODZKIE

Egzemplarz obowiazk.

Nakt. 1600 egz. _____

ІВАН ІВАНОВИЧ КАЧУК 1932

ШЛЯХИ

РОЗВИТКУ

УКРАЇНСЬКОЇ

ЛІТЕРАТУРИ

ИМЕНА И ФАМИЛИИ

ИМЯ

ПОСЛОНКА

АКЦИОНЕРСКОЕ

ИЛИ ПАТЕНТ

ІВАН ТКАЧУК

Ш Л Я Х И

РОЗВИТКУ

УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ВИДАВНИЦТВО „ЖИТТЯ“
ЛЬВІВ 1930

I. 545. 748.

Друкарня Наукового Товариства ім. Шевченка

I

Українська література, як і українська культура до Жовтневої революції зустрічала на шляху свого розвитку величезні перешкоди.

Царський уряд придушував найменші проблiski культурного життя різних народів російської імперії, що зовсім слушно була названа „тюрмою народів“. Особливих утисків зазнавав український нарід, як один з найчисленніших народів царської Росії. Національна свідомість українського народу була найбільшою небезпекою для російського імперіялізму, що використовував усі багатства України як своєї колонії. Отже тому, Україна разом із соціально-політичним гнітом терпіла ще й найжорстокіший національний гніт.

Тернисті шляхи пройшла українська культура й українська література за царських часів. Царські укази про заборону української мови, заборона українського друкованого й живого слова, заборона навіть самої назви „Україна“, „українець“ (офіційно Україна звалась Малоросією), — все це створювало надзвичайно важкі умови, умови підпілля для розвитку української культури й літератури.

Рідко в історії людства ми знаходимо зразки такого дикого національного гніту, який переживала Україна за царських часів. Це була систематична варварська політика царського уряду, спрямована на цілковите знищення всякого прояву, всяких найменших ознак українського національного життя.

В таких несприятливих умовах була українська культура й українська література в дореволюційні часи. Але, жадні переслідування та заборони царсько-

го уряду не могли зовсім припинити природнього розвитку української культури й літератури.

Відповідно до тих соціально-економічних процесів, що відбувалися на Україні розвивалася й українська культура та література.

Поминаючи найдавніші етапи історії розвитку української літератури, ми коротенько познайомимо читачів з її останнім дореволюційним етапом, з так званою „новою добою“ української літератури.

Ця „нова доба“, це розвиток передбуржуазної й буржуазної української літератури.

Починається ця доба на початку ХІХ століття літературним виступом Івана Котляревського. В 1798 році вийшла поема Івана Котляревського „Енеїда“. Це українізована травестія героїчної поеми відомого римського поета Вергілія. В цій poemі Котляревський відбиває життя то-

дішньої України. Замість Вергілієвих троянців у поемі Котляревського виступають українські козаки XVIII століття. Крім цієї поеми Котляревський написав ще дві п'єси „Наталка Полтавка“ та „Москаль Чарівник“. Таким чином Іван Котляревський перший дав зразки літературних творів писаних українською народньою мовою і тому називають його батьком української нової літератури.

Далі йде ціла низка українських письменників, що наслідують Ів. Котляревського, збагачуючи українську літературу зразками різних жанрів — байка, баляда, приказки, комедія, проза. Ці зразки дають письменники: Петро Гулак-Артемівський, Левко Боровиковський, Євген Гребінка, Григорій Квітка-Основ'яненко. Останній є найвидатнішою фігурою після Котляревського, він є першим прозаїком нової доби і називають його батьком української пові-

сти. Крім оповідань та повістей („Маруся“, „Сердешна Оксана“, „Щира любов“, „Перекотиполо“ і багато дрібніших) Квітка-Основ'яненко написав і дві комедії — „Сватання на Гончарівці“ та „Шельменко-денщик“.

Оця група українських письменників першої половини ХІХ століття, це переважно представники дрібно-маєткового панства та царського чиновництва. Їх соціяльні погляди та інтереси вповні сходилися з інтересами тієї групи, що вони з неї вийшли.

Квітка-Основ'яненко, наприклад, у своїх творах ідеалізував селянських багачів, називаючи їх кращими людьми на селі. Своєю літературною творчістю Квітка-Основ'яненко старався примирити кріпаків та поміщиків. Він був палкий прихильник тодішнього поміщицько-панського ладу та кріпацько-монархічного порядку.

Із зародженням та зростом

промислового капіталізму на Україні, виступає молодше покоління української інтелігенції та українських письменників. У цьому періоді українська література збагатилася цілою низкою творів різних жанрів. В поезії виступили Амвросій Могіла, Тарас Шевченко, Пантелеймон Куліш, Яків Щоголів та Степан Руданський. У прозі — Пантелеймон Куліш, що дав першу історичну повість „Чорна Рада“, далі Олекса Стороженко, Олександр Кониський, Марко Вовчок (Марія Вилинська-Марковичка), далі Борис Грінченко, Іван Нечуй-Левицький, Панас Мирний (Рудченко); в драматургії — Михайло Старицький, Марко Кропивницький, Карпенко-Карий (Тобілевич) та інші.

Найвидатніше ім'я серед українських письменників цього часу, це ім'я Тараса Григоровича Шевченка. Т. Шевченко (1814 до 1861 рр.) — з походження кріпак, відкрив нову епоху

в українській дореволюційній літературі. У своїй творчості Т. Шевченко на перший план висуває соціальні моменти. Його палкий революційний протест проти соціальної несправедливості, його рішучий протест проти існуючого суспільного й державно-політичного ладу, що могутньо брешуть у всіх його творах, це неначе той програм художньої літературної творчості, що його намітив Шевченко, і за ним пішли пізніші покоління української літератури аж до наших часів.

Все ж таки, українська література цього періоду є літературою національно обмеженою, як своєю тематикою, так і проблемами, що вона їх зачіпає. Це народницька література.

Царськими наказами 1863-го року, а пізніше 1876 року, категорично заборонено друкувати українською мовою художню й наукову літературу та ставити на сцені українські вистави. На-

став період кризи української літератури й культури взагалі. Але українська культура й література розвиваються далі поза межами царської Росії на українських землях Галичини й Буковини, що належали тоді до Австро-Угорщини.

Наприкінці XIX ст. на полі укр. літератури виступає видатний український письменник, вчений, громадський і політичний діяч, публіцист та критик Іван Франко (1856—1916 рр.). Іван Франко пише поезію, прозу, п'єси, пише наукові, публіцистичні й критичні статті, пише не тільки українською, але й польською, німецькою та чеською мовами, збагачує українську літературу перекладами найкращих зразків різних літератур світу, перекладаючи літературні твори з різних європейських мов, що він їх знав коло десятка. Іван Франко це перший співець пролетаріяту, це перший український робітничо - селян-

ський письменник. Син коваля, революціонер і пролетар у житті, Іван Франко виступає таким самим і в своїй літературній творчості. Він перший малює в художній літературі класову боротьбу між буржуазією й пролетаріатом. Розвиток промислового капіталізму в Галичині та хижацтво капіталу Франко змалював у своїх повістях „*Voas constrictor*“, „Борислав сміється“ та в „Бориславських оповіданнях“.

Одночасно з Іваном Франком в українській літературі виступає ще ціла низка видатних письменників, а саме: Леся Українка, Михайло Коцюбинський, Василь Стефаник (в Галичині), Ольга Кобилянська (на Буковині), а далі Микола Вороний, О. Олесь, Володимир Винниченко, Степан Панасенко (Васильченко), Архип Тесленко та інші. Це представники української буржуазної літератури, що більшість із них живе ще й у наші

дні. Це письменники, що запровадили в українську літературу так званий модернізм, що європеїзували українську літературу.

З цього короткого огляду видно, що українська література до Жовтневої революції має свою багату й цікаву історію, не дивлячись на те, що вона росла й розвивалася в надзвичайно важких і несприятливих умовах. Російська дореволюційна критика не визнавала зовсім української літератури, не визнавав її і російський читач, вони трактували українську літературу, як провінціяльну „малоросійську“ літературу, що з великим запізненням повторює все за російською столичною літературою. Таке поняття про українську літературу залишилося ще й по сьогоднішній день поде-куди в західній Європі. Але це поняття — зовсім не правильне і навіть анекдотичне. Українська література проходила ті самі історичні етапи, що

й російська, але ці етапи вона пройшла самостійно. Навіть формальні запозичення західно-європейських літератур потрапляли до української літератури не через Росію, а безпосередньо паралельними з Росією шляхами. Символізм, наприклад з'явився в українській літературі раніше, ніж у російській*).

Українська, дореволюційна буржуазна література кінця XIX і початку XX століття дала таких попередників української пролетарської літератури як: Тарас Шевченко, Панас Мирний, Іван Франко, Леся Українка, Михайло Коцюбинський, Василь Стефаник, Володимир Винниченко та інші.

*) А. Лейтес — Ренесанс української літератури. Держ. вид. України. Харків 1925.

II

На широкий та вільний шлях свого розвитку українська література вийшла тільки після Жовтневої революції, що визволила Україну соціально й національно. Старша генерація українських письменників, що походила з буржуазних та дрібнобуржуазних соціальних груп, по своїй соціальній природі не могли прийняти Жовтневої Революції і виступили проти неї. Вони опинилися в лавах контр-революції і більшість із них емігрувала поза межі Радянської України. Ті ж зі старих дореволюційних письменників, що залишилися на Україні в часи громадської війни, старалися монополізувати в своїх руках увесь український культурно-літературний процес і повернути його проти диктатури пролетаріату, проти

радянської влади. Ще одна частина українських письменників, захопившись символізмом, проголошує славу мистецтву, попадає зовсім під вплив богемських настроїв і відмежовується від соціально-політичних процесів, що швидко розвиваються в країні. Таким чином, у перші роки революції в українській літературі панує дуже велика невиразність та плутаність, у поглядах на літературні справи не має ясної чіткої лінії, література не виконує тих завдань, що вона їх повинна виконувати в бурхливі дні соціальної революції. Таке літературне становище привело до того, що навіть дехто з перших молодих революційних письменників попадав під вплив людей з ворожою для революції буржуазною ідеологією, проявляючи нахил до символізму.

Але все таки, вже в перші роки революції (1917 і 1918 р.) українська революційна література збирає свої сили. Появля-

ється багато молодих письменників, що шукають нових шляхів для організації й розвитку української революційної літератури.

1919-ий рік приніс кардинальні зміни у всьому культурному й літературному житті Радянської України. В цьому році, ще під гуркіт гармат, пролунали на Україні перші гасла пролетарського мистецтва. В літературі виступили так звані „перші хоробрі“ — Гнат Михайличенко, Василь Чумак, Андрій Заливчий та Василь Еллан (Блакитний), письменники з новим клясовим світовідчуттям, письменники, що поклали початок зародженню та організації української революційно-радянської та пролетарської літератури.

Цього ж року почав виходити тижневий журнал „Мистецтво“ орган відділу мистецтва при Народнім Комісаріяті Освіти України. Цей журнал редагував український революційний

футурист Михайло Семенко. Біля цього журналу групуються молоді українські революційні письменники та перші пролетарські українські критики Володимир Коряк, В. Елланський та інші, що проголошують рішучу війну буржуазній естетиці, висуваючи нові принципи будівництва класового пролетарського мистецтва. На сторінках журналу „Мистецтво“ та альманахів, що почали виходити, появляються й імена тих українських письменників, що досі заглиблювалися у символізм, а саме: Д. Загул, Я. Савченко, П. Тичина, М. Терещенко, О. Слісаренко та інші. Словом, біля журналу „Мистецтво“ й біля альманахів згуртувалися всі літературні сили, що виявили свою готовість допомагати пролетарській революції.

В цьому ж 1919 році в Києві виникла ще одна літературна група „Музагет“, до якої приєдналися ті письменники, що

стояли осторонь від кипучого громадсько-політичного життя, що відмежувалися від пролетарської колективної творчості, визнаючи тільки індивідуалізм. Але „Музагет“ скоро чахне.

В 1920-ім році у Києві виходить альманах „Гроно“, що його видала літгрупа „Гроно“, в якій організувалися деякі письменники, що раніш входили до „Музагету“. Письменники групи „Гроно“ вже відгукуються на події революції.

В 1921-ім році вийшов у світ літературний збірник „Жовтень“, що поклав початок організації української пролетарської літератури. Три українські пролетарські письменники — М. Хвильовий, О. Досвітній та В. Сосюра проголосили універсал до робітництва і пролетарських митців України. В цьому маніфесті говориться:

„...скликаємо до наших лав розпорошені творчі одиниці робітництва...

Reino Muruna

Формуємо загони, організуємо регулярну армію мистців пролетаріату.“

На цей заклик виходять в цьому ж році ще два літературні альманахи — „Вир революції“ (у Дніпропетровському) і „Буяння“ (у Кам'янці-Подільському), а в Харкові починає видаватися поважний місячник „Шляхи Мистецтва“, що об'єднує біля себе перших українських пролетарських письменників.

Таким чином, роки 1919 до 1921, це роки зародження й диференціації української радянської літератури, роки зародження української пролетарської літератури. Далі ця нова українська література міцніє й розвивається та проходить дальші етапи свого організаційного та ідеологічного формування.

В 1922-ім році у Харкові засновується „Всеукраїнська федерація пролетарських письменників і митців“, що видала не-

личкий журнальчик „Арена“. В цьому ж році організується спілка селянських письменників „Плуг“, що швидко розрослася в широку масову організацію, що поставила своїм завданням творити літературу для селянства, підпорядковуючи селянську ідеологію пролетарському місту. „Плуг“ об'єднує в своїх рядах багато письменників початковців, а також письменників, що вже виявили себе в українській літературі, а саме: С. Пилипенко, А. Панів, А. Головка, С. Бойко, В. Алешко та багато інших. „Плуг“ видає свій періодичний журнал під такою ж назвою.

На початку 1923-го року засновується спілка пролетарських письменників „Гарт“ із журналом цієї ж назви. До „Гарту“ приєднуються кращі пролетарські письменники України — В. Еллан, М. Хвильовий, М. Йогансен, І. Кулик, В. Сосюра, О. Досвітній, М. Яловий та багато

інших. З „Плугу“ до „Гарту“ перейшли О. Копиленко, П. Панч та інші. В цьому році почав виходити літературний журнал „Червоний Шлях“.

В 1924-ому році на Україні починається літературна дискусія, що її розпочав М. Хвильовий. Літературна дискусія та різні суперечки в середині спілки „Гарт“ після смерти В. Еллана, що був ідеологом спілки, так загострилася, що в 1925-ому році спілка „Гарт“ розпалася, а на її місці утворилася нова літературна організація „Вапліте“ (Вільна Академія пролетарської літератури).

В 1925-ім році літературна ситуація на радянській Україні була дуже складна. Спілка пролетарських письменників „Гарт“ розпалася, в літературнім житті йшла загострена дискусія, а буржуазні письменники, що творили неоформлену літературну групу, так звані неоклясики, почали розповсюджувати свої ста-

ІВ. МИКИТЕНКО

рі реакційні впливи на літературну молодь. У такій складній літературній ситуації група письменників з М. Хвильовим на чолі утворили нову літературну організацію „Вапліте“. Ця нова літературна організація підпала під вплив неоклясиків і виявила багато націоналістичних збочень. Через свій друкований журнал „Вапліте“, організація „Вапліте“ почала проголошувати самостійницько-націоналістичні гасла, що їх різко засудила радянська громадськість.

В 1926-ім році група комсомольських письменників, що творили комсомольську секцію при спілці селянських письменників „Плуг“, організували окрему комсомольську літературну організацію „Молодняк“, що почала видавати літературний журнал цієї ж назви. Організація „Молодняк“ із самого початку свого існування веде боротьбу проти впливу неоклясиків та проти всіх збочень, що їх вияв-

ляє „Вапліте“ й окремі письменники. До групи „Молодняк“ приєдналися такі молоді письменники, переважно комсомольці: В. Кузьмич, О. Кундзич, Л. Первомайський, молодий критик Б. Коваленко та багато інших. На чолі групи став молодий талановитий комсомольський поет Павло Усенко.

В цьому ж 1926 році письменник Валеріян Поліщук організував ще одну групу літературну під назвою „Авангард“ і почав пізніше видавати неперіодичний журнал цієї ж назви. У Києві в 1926 році організувалася літературна група „Марс“ (Майстерня революційного слова). Це група літераторів попутників, що ще в 1923 році були об'єднані в групу „Ланка“.

Було ще багато різних літературних груп, що об'єднувалися за різними формальними та ідеологічними ознаками і дуже швидко розпадалися, не відігравши великої ролі в історії

розвитку радянської революційної української літератури.

1927 рік приніс в українську радянську літературу великі зміни. На початку цього року відбувся перший всеукраїнський з'їзд пролетарських письменників. Цей з'їзд зібрався якраз у період кризи, що її переживала українська радянська література, головно її пролетарський сектор. Криза ця почалася в період літературної дискусії, як наслідок того, що частина революційних радянських письменників, і навіть окремі пролетарські письменники радянської України, надто вже захопилися правими настроями не тільки в літературі, але й у всьому культурному процесі України та підпали під вплив цих правопопутницьких, а далі й зовсім ворожих пролетаріятові правих і навіть буржуазних течій. Літературна спілка пролетарських письменників „Гарт“ розпалася, а нова літературна організація

„Вапліте“ із самого початку заняла неправильну позицію в питаннях про шляхи розвитку української пролетарської літератури й української пролетарської культури взагалі.

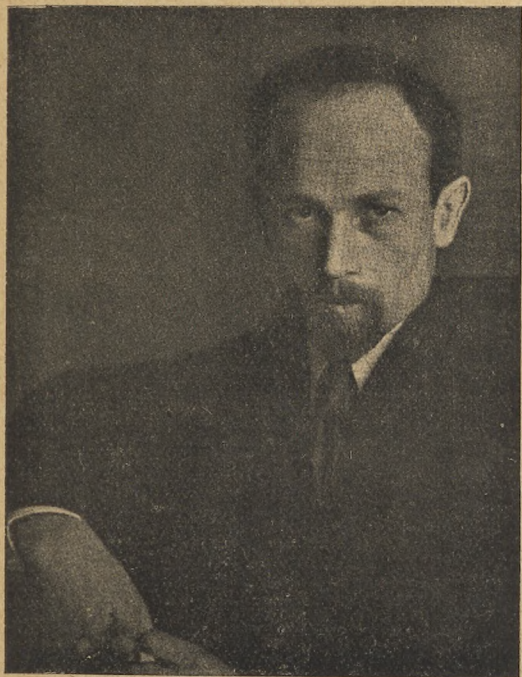
Таке становище констатував перший всеукраїнський з'їзд пролетарських письменників у січні 1927 року. На цьому з'їзді оформилася нова організація пролетар. літератури ВУСПП (Всеукраїнська Спілка Пролетарських Письменників) із російською та єврейською секціями. Спілка ВУСПП заключила літературний б'льок з організаціями „Плуг“ та „Молодняк“ і почала рішучу боротьбу з ідеологічними ухилами та зі всякими нездоровими, занепадницько-богемськими та міщанськими впливами в українській літературі. Організація ВУСПП почала видавати щомісячний журнал „Гарт“ українською мовою, „Красное Слово“ місячний журнал, орган російської секції ВУСПП і місяч-

ний журнал єврейською мовою „Проліт“ — орган єврейської секції ВУСПП. Окрім цього ВУСПП видає ще в Києві двохтижневу „Літературну Газету“. До складу ВУСПП входять відомі пролетарські письменники: І. Кулик, І. Микитенко, І. Кириленко, І. Ле й багато інших, а також літературна організація пролетарських письменників Донбасу „Забой“.

У кінці 1927 року організація „Вапліте“, наробивши низку ідеологічних помилок самоліквідувалася. Перестав виходити й журнал „Вапліте“ після 5-го номера.

В 1927-ім році письменник-футурист Михайло Семенко організував у Харкові мистецьку групу лівого напрямку під назвою „Нова Генерація“ й почав видавати літературно-мистецький журнал місячник цієї ж назви.

В цьому ж році оформилася в окрему літературну організа-

ІВ. КУЛИК

цію і група революційних письменників, що живуть на радянській Україні, а походять із західно-українських земель. Група цих письменників В. Атаманюк, М. Ірчан, Д. Загул, М. Козоріс, В. Гжицький, М. Гаско, І. Ткачук та інші, що в 1925-ому році творили західно-українську секцію організації „Плуг“ в 1927-ім році утворила окрему організацію під назвою „Західна Україна“ та почала видавати неперіодичний журнал і літературні альманахи цієї ж назви.

В 1928 році почав виходити перший на Україні журнал марксистської критики місячник „Критика“. Поява цього журналу ще більше сприяла зростові української революції радянської літератури та її художньому й ідеологічному зміцненню.

Після самоліквідації групи „Вапліте“ бувші члени цієї організації залишилися поза всіма літературними організаціями і згуртувалися біля періодично-

го літературного місячного альманаху „Літературний Ярмарок“, що почав виходити у 1928 році.

В кінці 1929 року ці письменники організували нову літературну групу „Пролітфронт“. Майже одночасно організувалася й ще одна літературна організація „Група А“.

В цьому ж році літературна група Валеріяна Поліщука „Авангард“ у своєму журналі надрукувала твори з дрібнобуржуазною, ворожою пролетарській революції ідеологією і гостро засуджена радянською громадськістю, — самоліквідувалася.

Отже, як бачимо, починаючи з 1919 по 1929 рік на Україні організовано дуже багато літературних об'єднань. Ця велика кількість літературних груп та організацій свідчить якраз про те, що українська революційна радянська література дуже буйно розвивається. Такі широкі можливості розвитку й росту українській літературі дала про-

летарська Жовтнева революція,
що відкрила надзвичайно широ-
кі перспективи для розвитку
й росту української культури
й літератури.

III

Соціалістична Радянська Україна зміцніла, як політично та економічно, так і культурно. Українська культура за часи радянської влади надзвичайно виросла, а разом із цим виросла дуже й українська література. Коли раніше, до революції, література була доступна тільки для невеличкої групи „вибраних“ людей, коли літературна творчість була якимсь замкнутим процесом, якоюсь великою „тайною“ для окремих тільки одиниць, то після революції література стала до послуг широким мільйонам трудящих мас у їх революційній боротьбі та в їх великій творчій роботі. Українська радянська література стала вже невід'ємною частиною культурного й побутового життя робітників та селян Радянської

України. Коли за царських часів твори українських письменників пропадали в жандармських канцеляріях та в різних цензурних управліннях, то за часів Радянської Влади твори українських письменників, як старих дореволюційних, так і сучасних радянських, друкуються в мільйонах примірників і розхватуються читачівською масою. Українська художня література на укр. рад. книжному ринку є дуже ходким товаром. Укр. поліграфія не встигає сьогодні повністю задовольнити тих потреб, що їх пред'являє масовий читач української художньої літератури. Українську літературу читає сьогодні і той масовий робітничий читач, що до революції був зовсім русифікований і ніколи не читав української книжки. Численні лекції про українську літературу, виступи письменників перед своїми читачами, диспути над окремими літературними творами — все це тісно зв'язує

сучасних українських письменників із широкими масами читачів, усе це дає сучасним радянським письменникам дуже багато нового матеріалу для їх творчості, що сьогодні вже не є замкнутим процесом індивідуальної людини, а процесом письменника-громадянина, письменника-революціонера, зв'язаного в щоденній своїй роботі із широкими масами.

Українська радянська література окрім своїх організаційних етапів, що ми про них говорили, зробила вже дуже рішучі кроки й у справі свого художнього зросту та формальних досягнень. Вона вибилася вже остаточно з тих вузьких рамок національної обмеженості і сміливо стає поруч із літературами інших народів світу. Зав'язавши тісні братерські зв'язки з літературою Радянської Росії, а також з літературами інших народів СРСР, українська література зв'язалася через інтернаціональ-

не бюро і з революційними літературами західньо-європейських народів. Поширивши значно свою тематику та проблематику, сучасні українські радянські письменники дають уже зразки і нових літературних стилів, шукаючи такого літературного стилю, що відповідав би сучасній нашій добі, яка характеризується надзвичайно бурним темпом та величезним ентузіазмом мільйонів, що творять величезне історичне діло та відкривають нову епоху в історії людства, будуючи зовсім нове життя на одній шостій частині земної кулі.

Зараз перед українською радянською літературою стоять дуже широкі й важливі завдання. Вона мусить всебічно й глибоко змалювати всі ті епохальні процеси, що проходять у країні. Вона мусить відбити повно великий історичний процес будівництва соціалізму. Вона мусить дати великі епохальні художні твори, що змалювали б невмиру-

щих типів нашої доби, що увіковічили б основну клясу нашої сучасности, життєрадісну творчу клясу — пролетаріят. Вона мусить остаточно перемогти всі реакційні, всі старі, богемські індивідуалістичні, буржуазні та дрібнобуржуазні впливи в літературі. Сучасні українські революційні радянські письменники мусять створити велику й високохудожню пролетарську літературу, що відповідала б вимогам нашої великої сучасної епохи. Для виконання цих своїх історичних завдань українські радянські революційні письменники, а особливо їх пролетарська частина вже підготувалися.

Для більш успішної праці українські революційні радянські письменники організували єдиний революційний літературний фронт оформивши „Всеукраїнську Федерацію Революційних Радянських Письменників“.

Ця федерація, що є останнім

організаційним етапом революційних сил української радянської літератури, зорганізувала-ся 31-го грудня 1929 року. До складу федерації увійшло сім літературних організацій радянської України, а саме: „Молодняк“, „Пролітфронт“, „ВУСПП“, „Плуг“, „ВУСКК“ (Всеукраїнська Спілка Робітників Комуністичної Культури), „Нова Генерація“, „Група А“ і „Західня Україна“. Це тільки члени-фундатори федерації, що підписали й оголосили декларацію федерації. Далі, за статутом, до федерації приймаються й інші революційні літературні групи радянської України, що ще можуть виникнути, а також прийматимуться окремі революційні письменники, що не належать до літературних організацій, і що погоджуються з ідеологічною платформою федерації.

Таким чином, з організацією федерації українська радянська література вступила в новий

етап свого існування й розвитку,
в етап, що в ньому мусить оста-
точно побідити й завоювати со-
бі гегемонію пролетарська укра-
їнська література.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Faint blue circular stamp or mark.

11942/30

XII.

4 LIST 1930